

VAN SPATIEBALK TOT COMPUTERMUIS

Kamper flitsen rond het... Millennium

door **Theun Bleeker**

Het Millennium, hoe beleef je dat? Natuurlijk door terug te blikken. Oktober 1944. Putten was nog maar een paar uur vrijgegeven, na het verschrikkelijke dat er zich die avond tevoren had afgespeeld toen het dorp door de Duitsers in brand was gestoken na een mislukte aanslag. Mijn vriendjes en ik waren jongetjes van veertien en waren de Ermelose heide overgestoken. We gingen het dorp in, waar o.a. vanuit de huizen van politiemensen de witte lakens nog uit de ramen hingen. Want die huizen mochten niet in brand worden gestoken. De puinhopen smeulden nog. In de consistoriekamer van de hervormde kerk lagen bij honderden de pannetjes voor de weggevoerde mannen, waarin het laatste voedsel van de vrouwen had gezeten. Herinneringen aan het einde van een millennium. In het jaar van Kosovo.

Een andere herinnering uit onze jeugd: drie gevonden kaarten met adressen erop langs de spoorlijn Amersfoort- Zwolle. Heel intuïtief voelden we aan dat er met die kaarten en korte boodschap daarop vermeld, iets aan de hand was. We gaven ze aan onze vaders. Ze gingen er mee naar de dorpsdokter Holtrop en die deed ze op de post... Laatste levenstekenen van, naar pas achteraf bleek, Joodse landgenoten die niet meer terug zouden keren.

Terwijl het carillon in de Kamper Nieuwe Toren prachtig speelt, denk je er aan terug terwijl het einde van de meest bloedige eeuw die er is geweest, nadert.

Juffrouw Hendriks

Dit wordt een verhaal in flitsen bedenkt ik. Vijftien jaar later, het begin van een journalistieke loopbaan, na een paar uitstapjes naar Amersfoort en Utrecht als leerling-journalist. IJsselbrug Kampen vijftiger jaren. Een dame met merkwaardige laarsjes roept me toe: "Kent u Jezus?" "Nou, of ik Hem ken" zal ik geantwoord hebben. Dat is ze dus, dacht ik, want ik had van haar gehoord. Ze hield me kennelijk goed in de gaten. Toen ik op een avond bij het toenmalige Kamper Nieuwsblad niets te doen had, spoedde ik me naar het Citytheater van Kees Uytenbroek. Ook juffrouw Hendriks was er. "U óók hier!" galmde haar stem onder het luifeltje vandaan. Dat had Kees Toverlanteern speciaal aan laten leggen, want dan stond juffrouw Hendriks droog als het regende, zo luidt de overlevering. Ik ging die avond op het balkon zitten naast wat later F.S. bleek te zijn. "Wat zit het hier vol met jongelui" zei ik tegen hem, om me heen kijkend. "Dat zijn allemaal meisjes en jongens die geacht worden op catechisatie te zitten", vertrouwde hij me toe. Herinneringen.....

De Zondagsrust

Kamper journalistiek periferie? Ja en neen. Jarenlang was ik correspondent voor het A.N.P. Als ik me bij “Binnenland” meldde hoorde ik de dienstdoende redacteur roepen: “Kampen aan de lijn. Het is vast wat bijzonders! “Heel vaak bleek dat het geval te zijn, ook en vooral op kerkelijk gebied. Bijvoorbeeld de zondagsrust. Op de sportvelden lag een zogenaamde zondagsclausule: geen voetbal op zondag tijdens de rustdag. Op het gebied van de zondagsrust maakte ik nog een staartje mee van het gebeuren, dat op zaterdagavonden de fotoborden van de krant werden... omgedraaid. Bij de meeste winkels waren de gordijnen gesloten. Aan de overkant van de krant wist de sympathieke en principiële G.v.S. op maandagmorgen precies te vertellen als er op zondagavond ter redactie was gewerkt. Je blikt er nu met vertedering op terug. Burgemeester Berghuis vergeleek Kampen tijdens de H2O-feesten met “Doornroosje”. En dat was Kampen met enige fantasie ook wel, als je de stad naderde bijvoorbeeld vanaf Kamperveen of Noordeinde. Heel mooi kleinschalig was de aanblik van de stad, met de contouren van de plantsoenen er omheen. Idyllischer kon het haast niet. “Dichtgeplakt met krantenpapier” was wel een ander uiterste. De landelijke weekbladen en de landelijke pers konden er in die vijftig- en zestiger jaren ook wat van. Als er op kerkelijk gebied weer eens wat aan de hand was, rukten de redactieleden uit, vooral wanneer het ging om kerkscheuringen. Kerkgebouwen werden het liefst bij regenachtig en somber weer gefotografeerd en de schrijfmachines ratelden geducht als er weer eens een nieuwe kerkscheuring was. Op bestuurlijk gebied was het tijdperk burgemeester Sybren van Tuinen en John Kummer als voorlichter het mooist: de stad onderging een verjongingskuur met het aantrekken van nieuwe academies. Iedere dag was er wel interessant nieuws rond renovaties, restauraties en kerspelbijeenkomsten waar het de inspraak van de burgerij betrof. Nog weer een flits uit de herinnering: alle Kamper koren zongen van Tuinen toe bij zijn afscheid in de Bovenkerk. Maar toen in ambtelijke kring was gecollecteerd, werden in de collectebussen zelfs... knopen aangetroffen.

Veranderingen

“Wij vergaderen tot wij vergaderd worden..” hoorden we burgemeester dr. W.P. Berghuis, toen speelbal van het landelijke politieke partijgebeuren, eens zeggen toen hij voor wéér een nieuwe vergadering de statige monumentale trappen van het Kamper raadhuis betrad: ook een zinsnede die, nu we toch aan het millennium toe zijn, niet uit onze herinnering is weg te branden. Schrijfmachines ratelen er praktisch niet meer op de redactie bureaus. De enige journalist, misschien in geheel Nederland, die zijn kopy nog met de hand schrijft is Hans Wiersma.

En wat een handschrift!

De computers kwamen voor de schrijfmachines in de plaats. Het geluid dat zij produceren doet ons denken aan dat van breipennen. De computermuis verving de spatiebalk, modem en megabytes, newsgroups, providers, banners, routers en cyber-

space zijn “normale” zaken geworden bij de ons opvolgende generaties. En nog is het einde van dit alles niet in zicht. Vast wel duizenden kolommen redactionele tekst kwam tot stand via onze Remmington’s, de weerslag ervan ligt in de krantenklappers verzameld. Kampen is nu “One Paper City” geworden. Met genoeg denken we terug aan de krantenoorlogjes die er soms konden woeden toen er in Kampen nog twee kranten bestonden. Onvergetelijk bijvoorbeeld blijven in de herinnering de verkiezingsavonden op de Oudestraat, tussen het Kamper Nieuwsblad en het toenmalige Nieuws voor Kampen van de Provinciale Zwolsche en Overijsselsche Courant: ieder had vijf minuten uitzendtijd via toen heel modern geachte microfoons. De uitslagen werden op publicatieborden vermeld, terwijl honderden Kampenaren toekeken en discussieerden. Politieagenten knipperden met zaklantaarns als de toegestane minuten waren verstreken. Later ratelden stencilmachines de uitslagen er uit met de complete verkiezingsuitslagen. Die werden dan boven de belangstellende stadsgenoten uitgestrooid. Televisie was er praktisch niet.

Heerlijk vak

Het Millennium, hoe beleef je dat? Voor ons begon het met Putten 1944. En de kaarten van gedeporteerde Joden langs de spoorlijn Amersfoort-Zwolle. Eens hield jufvrouw Hendriks ons met een speciaal oogje in de gaten. Tijdens een bijeenkomst in de zaal van het oude Logegebouw aan de Boven Nieuwstraat had zij weer eens een gedichtje voorgedragen en mocht zij ook bidden. En wat bad zij, terwijl iedereen ons na afloop met een schuin oog aankeek? Dit: “Wij bidden U ook voor al die arme journalisten die aan zoveel verleidingen blootstaan”.

Journalistiek, ondanks alle ingrijpende veranderingen, het blijft een heerlijk vak!